

POSTANOWIENIE

18 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 marca 2025 r. w Warszawie
zażalenia J. G.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 18 października 2023 r., I ACa 148/23,
w sprawie z powództwa J. G.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Pozwem z 18 czerwca 2020 r. skierowanym przeciwko Bank S.A. w W.
powód J. G. wniósł o

1. zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 35120,22 CHF
z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty
2. ustalenie istnienia stosunku prawnego wynikającego z treści umowy
kredytu z 16 lutego 2007 r. zawartej przez powoda z poprzednikiem prawnym
pozwanego banku Bankiem1 S.A., w brzmieniu nadanym jej na mocy Aneksu nr 1 z
18 kwietnia 2008 r., z wyłączeniem bezskutecznych postanowień zawartych w § 2
ust. 2 § 4 ust. 1a § 9 ust. 2 i 6 oraz § 12 ust. 2 Umowy, a także § 5 ust 4 § 8 ust. 5
pkt 1 oraz § 17 ust. 1 i 4 OWKM i jednocześnie z zastosowaniem postanowień
dotyczących oprocentowania kredytu zawartych w § 8 umowy:

1. ewentualnie, tj. w razie uznania, że pozostałe postanowienia Aneksu nr 1 nie dają się pogodzić z istotą kredytu złotowego i jego konstrukcją, czyli w razie stwierdzenia nieważności Aneksu nr 1 w całości;

2. istnienia stosunku prawnego wynikającego treści umowy kredytu z 16 lutego 2007 r. z wyłączeniem Aneksu nr 1 jako dotkniętego nieważnością w całości.

Na rozprawie 11 października 2022 r. pozwany bank podniósł ewentualny zarzut zatrzymania, a w odpowiedzi na pozew zarzut potrącenia.

Wyrokiem z 15 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy

1. zasądził od pozwanego banku na rzecz powoda 35120,22 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 7 lipca 2020 r. do dnia zapłaty;
2. ustalił, że Aneks nr 1 z 18 kwietnia 2018 r. zawarty do umowy kredytu z 16 lutego 2007 r. jest nieważny w całości
3. orzekł o kosztach procesu.

Apelację od wyroku z 15 listopada wniósł pozwany bank. Wyrokiem z 18 października 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ocenił, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Podkreślił, że Sąd pierwszej instancji orzekł o roszczeniu powoda o zapłatę oraz o ewentualnym roszczeniu o ustalenie bez rozpoznania głównego żądania o ustalenie. Ponadto Sąd Apelacyjny ocenił, że Sąd pierwszej instancji uwzględnił ewentualne roszczenie o ustalenie o treści innej niż roszczenie zgłoszone przez powoda. Powód domagał się bowiem żądania ustalenia istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu z wyłączeniem Aneksu nr 1, podczas gdy Sąd pierwszej instancji ustalił, że rzeczony Aneks jest nieważny w całości. Miało to również prowadzić do nierozpoznania istoty sprawy, skoro wyrok ustalający nieważność Aneksu nie przesądza o tym, czy strony pozostają związane umową kredytu w jej pierwotnym kształcie. Dalej Sąd Apelacyjny podniósł, że Sąd pierwszej instancji przyjmując, że

postanowienia Aneksu nr 1 regulujące mechanizm indeksacji stanowią postanowienia niedozwolone, nie przeanalizował wpływu ich wyłączenia na związanie stron pozostałymi postanowieniami Aneksu nr 1 i postanowieniami kolejnych aneksów do umowy kredytu. Sąd Apelacyjny ocenił, że wywody Sądu pierwszej instancji w tej kwestii są zbyt lakoniczne i nie w pełni uwzględniają okoliczności sprawy. Za przyczynę nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji Sąd Apelacyjny uznał ponadto brak odniesienia się do zarzutu potrącenia podniesionego przez pozwany bank.

Zażalenie na wyrok z 18 października 2023 r. złożył powód. Zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli Sąd drugiej instancji ocenił, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony apelacją wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, kognicja Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. obejmuje zbadanie, czy zaistniała w sprawie sytuacja procesowa należy do kategorii sytuacji polegających na nierozpoznaniu istoty sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, Nr 4, poz. 54; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, niepubl.; z dnia 5 lipca 2013 r., IV CZ 65/13, niepubl.; z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, niepubl.).

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy Sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, błędnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna unicestwiająca roszczenie albo przesłanka wykluczająca jego skuteczne dochodzenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, niepubl.). Przykładem jest oddalenie powództwa z powodu błędnego uznania, że dochodzone roszczenie jest przedawnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl.), przy założeniu jednak, że sąd,

przyjmując przedawnienie dochodzonego roszczenia, nie zbadał uprzednio jego istnienia.

Orzecznictwo przyjmuje również, że nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji ma miejsce m.in. wtedy, gdy sąd ten pominął podniesiony w sprawie zarzutu potrącenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2022 r., III CZ 89/22, nie publ., z 1 grudnia 2017 r. I CZ 116/17, nie publ., z 18 czerwca 2015 r. III CZ 27/15, nie publ.). Przyjmując ten punkt widzenia należało stwierdzić, że zażalenie wniesione w niniejszej sprawie było bezzasadne i jako takie podlegało oddaleniu, gdyż, jak wynika z akt sprawy, Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał zarzutu potrącenia podniesionego przez pozwany bank.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[r.g.]